

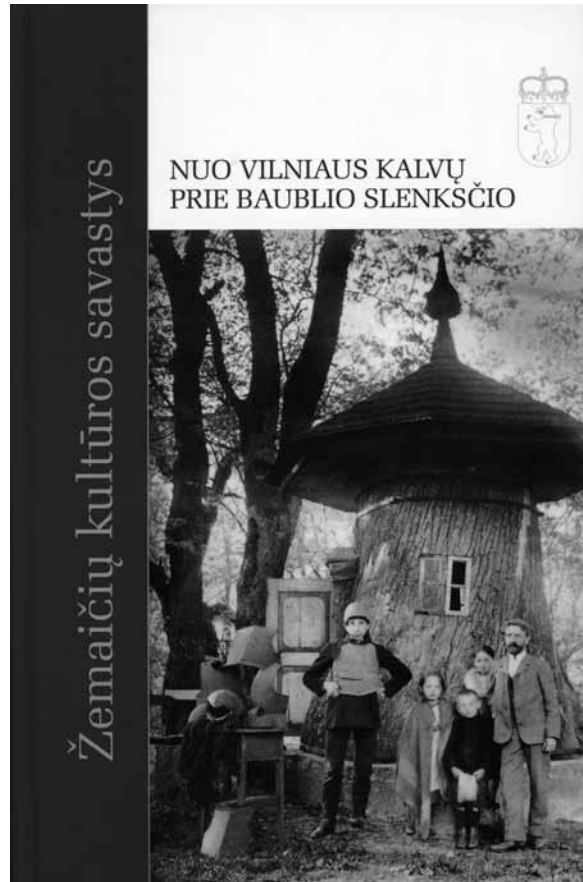
„ŽEMAIČIŲ KULTŪROS SAVASTYS. NUO VILNIAUS KALVŲ PRIE BAUBLIO SLENKŠČIO“

2012 m. Šilalės kraštiečių draugija išleido naują gausiai iliustruotą knygą – „Žemaičių kultūros savastys: nuo Vilniaus kalvų prie Baublilio slenkščio“. Leidinį sudaro trys skyriai: „Žemaičių kultūros tyrimai“, „Žemaičių folkloras ir originalioji kūryba“ bei „Sukaktys, kronika, naujienos“. Antrojo viršelio atvertime – dvi kompaktinės plokštelės: „Raseinių krašto dainos. 1 rinkinys“ (kūrinius atlieka folkloro ansamblis „Visi“ (vadovas Evaldas Vyčinas) ir „Žemaičiuose“ (dainas pagal Alekso Girdenio žodžius atlieka jo sūnus Povilas Girdenis). Leidinio įžangos „Dėmesys prigimtajai kultūrai“ autorė – prof. Viktorija Daujotytė. Knyga užbaigiama pagal Lauryno Ivinskio kalendorių pavyzdį sumaketuotais 2011 ir 2013 metų kalendoriais.

Knyga yra skirta Muziejų (2012) ir Tarmių (2013) metams. Jos santraukoje pažymima, kad „čia kompleksiskai apmąstoma paskutinių dviejų dešimtmečių Žemaitijos kultūros situacija, siekiama nustatyti esamas regioninės kultūros saviraiškos formas. Jų įvairovė atsiskleidė Vilniuje, Žemaičių dienų renginiuose (2012 03 02–04). Apie nenutrūkstamą Vilniaus ir žemaičių krašto jungtį pratarmėje mena ir Viktorija Daujotytė. Pirmuose dviejuose skyriuose „Žemaičių kultūros tyrimai“ bei „Žemaičių folkloras ir originalioji kūryba“ atskirais pjūviais yra gvildenamos istorijos, kalbotyros, knygotyros, folkloristikos, muzikologijos ir kt. etninės kultūros problemos. Trečiajame skyriuje „Sukaktys, kronika, naujienos“ pateikiama žinių apie sukaktis, buvusius ir būsimus renginius, naujausius leidinius, turistinius maršrutus bei kt. naujienas.

Juozo Pabrėžos straipsnyje „Žemaičių šnektos – bendrinės kalbos turtas“ išryškinamos tos žemaičių tarmės (kalbos) fonetikos, morfologijos, sintaksės ir leksikos ypatybės, kurios yra išskirtinės, unikalios, archajiškos ir kurių neturi lietuvių bendrinė kalba ar kitos tarmės. Petro Bielskio straipsnyje „Žemaičių šnektos ir teatras“ atskleidžiamos žemaičių šnektos, jų pasaulėjautos ir teatro sąsajos. Nubrėžiamos žemaičių teatro raidos gairės, plačiau užčiuopiant XX–XXI a. pr. situaciją. Tomas Petreikis publikacijoje „Dabarties žemaitiškoji knyga“ nagrinėja paskutinių dviejų dešimtmečių žemaitišką knygą. Atskleista autorių sudėtis, repertuaro sandara, kalbinė struktūra, leidybinė ir poligrafinė kultūra liudija apie žemaitiškos rašties brandą ir galimas pozityvias permainas. Virginijus Jocyus publikacijoje „Dionizo Poškos Baublys ir jo simbolinis paplitimas Lietuvoje“ nagrinėja D. Poškos 1812 m. įsteigto pirmojo viešo senienų muziejaus Baublilio simbolinę sklaidą Lietuvoje. Plačiai paplitę jo analogai yra asociatyvinės kilmės, todėl jų kultūrinė reikšmė ne vien tik praturtina esamą aplinką, bet ir populiarina Baublį.

Dabartinė Žemaitijos folkloristikos situacija nagrinėjama Rūtos Vildžiūnienės „Folklorinio judėjimo Žemaitijoje gyvastis“ ir Loretos Sungailienės „Žemaitijos regiono folkloro ansambliai: raidos tendencijos, veiklos kryptys, nūdienu“ publikacijose. Folkloro judėji-

Knygos „Žemaičių kultūros savastys: nuo Vilniaus kalvų prie Baublilio slenkščio“ viršelis. Dalininkas Vaidotas Skolevičius

mas Žemaitijoje, kaip ir visoje Lietuvoje, 9-ame dešimtmetyje, išgyvenęs pakilimą, šiandien nebe toks masiškas. Folkloro ansamblių išlikimui kyla vis naujų grėsmių, keičiasi jų repertuaras ir kt., bet tai nesumenkina ansamblių įtakos regioninei kultūrai. Daivos Vyčiniienės ir Evaldo Vyčino straipsnyje „Raseinių krašto dainos: 1 rinkinys“ ir to paties pavadinimo kompaktinėje (CD) garso plokštelėje, pateiktuose prieduose, supažindinama su šio krašto dainomis, jų rinkimu, tyrinėjimu ir dainavimu, „Visi“ folkloro ansamblio veikla. Originalią žemaitišką kūrybą „Apie vargstančią zylutę, nelaimingą senbernį ir vargšą studentą kaimo šventėje“ pristato Povilas Girdenis, įdainavęs tėvo Alekso Girdenio žemaitiškas eiles kompaktinėje (CD) garso plokštelėje „Žemaičiuose“ [...].

J. Pabrėžos straipsnyje „In Memoriam: Aleksas Girdenis“ atskleidžiamas žymaus žemaičių kalbininko A. Girdenio indėlis į kalbotyrą ir regioninę kultūrą. Edmundas Žalpus išryškina Žemaičių festivalio, Pasaulio žemaičių šventės ir Žemaičių Šlovės Žvaigždės apdovanojimo istoriją. Milda Ričkutė supažindina su 2012 m. Žemaičių dienų Vilniuje renginių kronika. Sigita Dacienė ir Inga Krikščiūnienė pateikia numatomų Žemaitijos regiono etninės kultūros renginių programą 2012 m. antrajai pusei. V. Jocyus straipsnyje „Su ažuolo ženklų“ plačiau pristato Šilalės kraštiečių draugijos veiklą, Dionizo Poškos premiją ir jos laureatus. V. Jocyus publikacijoje